

ALTINCI BÖLÜM

Bolu'da Göl Turizmi

Dr. Öğr. Üyesi İsa BAYHAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Turizm Fakültesi
isabayhan@ibu.edu.tr

BÖLÜMÜN AMAÇLARI

1. Göl turizmi konusunda kavramsal bilgiler verme.
2. Bolu ilinde göllerin turistik etkinliklerde kullanımını açıklama.
3. Bolu ilinin göl turizmi olanaklarını farklı destinasyonların olanakları ile karşılaştırarak Bolu ilinde tercih edilebilecek turizm çalışmaları ve politikalarına katkı sağlama.

GİRİŞ

Turizm faaliyetleri dünya genelinde ekonomik, sosyal ve teknolojik farklı etkenlerin etkisiyle hızla gelişirken, küresel ısınma ve kentleşme gibi unsurlar nedeniyle doğal alanlar, göller ve diğer sulak alanlar her geçen gün turistik çekicilik değerini artırmaktadır. İnsanlar serbest zamanlarında yakın veya uzak göllere seyahat edebilmekte, göllerin çevresinde doğal ve kültürel değerleri keyifle deneyimleyebilmekte ve özgün yaşamışlıklar elde ederek kendilerini iyi hissetmelerinin sağlayan tatiller gerçekleştirebilmektedir.

Ülkemiz doğası gölleri, akarsuları, dağları ve bu alanlardaki flora ve fauna unsurlarıyla eşsiz bir çeşitliliğe sahiptir. Büyük şehirlerden kırsal bölgelere, kıyı kesimlerinden yaylalara ve karlı dağlara, arkeolojik açıdan önemli sit alanlarından köylere ve kentlere, göllerden nehirlerle, kaplıcalara, mağara ve ormanlara, çöllere, kutsal sayılan bölgelere ve adalara kadar bu çeşitlilik devam etmektedir. Ülkemizin rekreasyona izin veren ekolojik yapısı, doğaya dayalı turizm çeşitlerinin gelişmesini sağlamıştır (Emekli, 2015: 10). Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de şehrin yoğun yaşamından, stresli iş hayatından, ekonomik ve sosyal hareketlilikten yorulan insanlar doğal alanlara, göl yakınlarına, tabiat zenginliklerine ekolojik güzelliklere yönelmektedir.

Bolu ili Batı Karadeniz, Marmara ve İç Anadolu Bölgeleri arasındaki coğrafik yönüyle özgün doğası, Türkiye'nin büyük metropollerine yakın konumu, ormanlarla kaplı geniş doğal alanlarında değerli flora ve faunası ile doğa ve etkinlik temelli turizm çeşitleri için büyük potansiyele sahiptir. Dünyada ve ülkemizde doğaya, kırsal turizm türlerine artan ilgi Bolu ilinin ülkemiz turizmde önemli rol oynamasını sağlayabilecektir. Bu bağlamdan hareketle bu bölümde öncelikle şehrin büyük şehirlere yakın konumundan ve başarılı turizm işletmelerinden

özellikle faydalanılabileceği bir turizm türü olduğu için göl turizmine ilişkin bilgiler verilmiştir. İçerik hususunda teorik ve kavramsal bilgi, yapılan araştırmaların özgün bulguları ve Bolu'daki mevcut turizm olanaklarının açıklanması şeklinde bir detaylandırma uygulanarak anlatılmıştır.

6.1. GÖL TURİZMİ

Turizm ve sulak alanlar denilince akla hemen deniz gelmektedir. Fakat göllerin turistik çekiciliği her daim yerini korumaktadır. Birbirine yakın konumda bulunan göllere bağlantı oluşturmak, turistik cazibeyi artırmak amacı ile kano ve bisiklet turları düzenlenmektedir. Göllerin bulunduğu alanın coğrafi konumu, doğal manzaranın bulunması, iklimin elverişliliği, çevrelerinde bulunan floristik çeşitlilik, mevsimsel farklılıklar alternatif aktivitelerin oluşturulmasına katkı sağlar. Göllerin yakın çevresinde yer alan koruma alanları, doğal kaynaklar, milli parklar ve benzeri pek çok alan ile birlikte etraflarındaki kültürel yapı göl turizminin tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesinde olumlu etkenler arasında gösterilmektedir (Ercoskun, 2005: 601-603; Little, 2009: 716-718; Elmas, Akkuş ve Cengiz, 2013: 99; Xu vd., 2017: 286-288).

Rekreasyonel faaliyetlerinde okyanuslar, denizler, göller ve akarsular önemli rol oynayan doğal su kaynaklarıdır. Günümüzde birçok insan bu faaliyetleri gerçekleştirmek, kendini yenilemek ve tazelemek için rekreasyon potansiyeli bulunan doğal su kaynaklarının çevresini tercih etmektedir (Ingelmo, 2013: 262; Meriç ve Bozkurt, 2017: 165; Zilio vd., 2017: 208-210). Sulak alanlar, buldukları yerin çevresindeki insanların yaşamlarında, bölgenin ve ülkenin ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Balıkçılık, su ihtiyacı, eğlenme ve dinlenme gereksinimleri gibi faaliyetleri gerçekleştirmeye olanak tanıyarak ekonomiye katkı sağlamaktadırlar (Korkmaz ve Gürbüz, 2008: 3; Lozanski ve Baumgartner, 2020: 1-3). Dolayısıyla göller doğa turizminin en önemli çekiciliklerinden birisi olduğu kadar buldukları yerin çevresinin oluşturdukları ekonomik ve sosyal etkiler ile de bölgenin sosyo-kültürel değerlerinde büyük bir değer oluşturur.

Göller çevresine gerekli altyapı ile birlikte yeme-içme yerleri, eğlence ve rekreasyon alanları, bölgenin doğal dokusuna uygun konaklama alanları tesis edildiğinde göller ulusal ve hatta uluslararası turizm faaliyetleri için önemli destinasyon unsurlarına dönüşebilmektedir. Bununla birlikte göllerin ekolojik ve otantik zenginlikleri ile çevresindeki yerel halkın özgün kültürleri turistler için önemli ilgi unsurları olabilmektedir (Öztaş ve Karabulut, 2007: 135; Alaeddinoglu ve Can, 2011: 198-199 vd.). Son zamanlarda dünya turizm sektöründe görülen bir başka eğilim de insanların tatillerini doğanın içerisinde geçirmek istemeleri olarak gözlemlenmektedir. Bu talep hızla artmaktadır (Belotti, 2019: 79-81). Doğal bitki örtüsü ve yabani hayvan popülasyonların, akarsu, göl ve jeolojik yapısı ile görsel zenginlik sunan birçok özelliğin turizme kazandırılması ile birlikte insanların doğal tatil taleplerini karşılamak mümkün olabilir (Özgen, 2010: 1418). İnsanlar turizm faaliyetlerinde yalnızca denizlere yönelmemiştir, aksine göller de

uzun yıllardan bu yana turizm için önemli çekicilikler halinde bulunmaktadır. Göllerde birçok su temelli turistik etkinlik yapılabilmektedir (Little, 2009: 716-718; Lozanski ve Baumgartner, 2020: 1-3). Bu sebeple göller ve diğer sulak alanlar turizm faaliyetlerinin yoğunlaşması istenen ve artacak turizm hareketliliklerine uygun olarak altyapı ve olanakları planlanan destinasyonlarda turistik ürünün önemli bir çekiciliği olabildiği gibi tamamlayıcı bir bileşeni olarak da etkili olabilmektedir.

6.2. GÖL TURİZMİNİN DÜNYADAKİ VE TÜRKİYE'DEKİ YERİ

Göllerin görece sakin koşulları yalnız veya gruplar şeklinde ekoturizm ve kırsal turizm taraftarı turistleri kendisine çekmektedir. Bununla birlikte özgün ekosistemleri ile flora ve fauna unsurları kampçılık, avlanma ve fotoğraf çekme konularında ilgili insanların sıkça ziyaret planlarında yer almaktadırlar. Kuzey Avrupa'da ve ABD'de göllerin rekreasyon ve turizm için kullanımı sosyo-ekonomik ve kültürel olarak oldukça yaygındır. Örneğin Finlandiya'da göl turizmi başlı başına bir sektör haline gelmiştir. Benzer şekilde Afrika'da Kenya'daki Nakuru Gölü her yıl 200 binden fazla insanı çekebilmektedir (Akpınar ve Akbulut, 2007: 2-3; Xu vd., 2017: 286-288; Belotti, 2019: 79-81). Doğal ve kültürel değeriyle turizm süreçlerinde önemli yeri bulunan göller, yakın çevrelerinde pansiyonculuk yapılabilmesi, bölgesel kültürü yansıtan yapılarıyla turizm arzı olanak faydalanılması mümkün olan alanlardır. Bölgelere su ve elektrik gibi altyapı olanakları sağlandığında kolaylıkla kamp merkezi gibi turizm alanları ortaya çıkarılarak turizm çekicilikleri başarıyla değerlendirilebilmektedir (Sevindi, 2013: 74). Göl turizmi hususunda turistik destinasyon oluşturma çalışmaları, coğrafi olarak güçlü avantajlara sahip olan bölgelerin ya da yörelerin turizm sektörünün hizmetine sunulma girişimleridir. Bölgenin turizm arz potansiyeli incelemelerinin yapılması, bölgenin tanıtılması ve o bölgenin pazarlama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi turistik çekim merkezi oluşturma çalışmalarını sağlamaktadır. Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesi de göl turizmi faaliyetlerini gerçekleştirmek için mükemmel bir potansiyel sunmaktadır. Araştırmalar incelendiğinde Karadeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu bölgelerinde çalışmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca Akşehir, Beyşehir, Burdur ve Isparta bölgelerini içine alan Göller Yöresi turizm açısından cazibe merkezi hâline gelmiştir (Öztaş ve Karabulut, 2007: 128). Doğu Anadolu Bölgesi su ve göl alanları bakımından zengin bölgelerdendir (Özgen, 2010: 1413). Bununla birlikte Amik Gölü (Korkmaz ve Gürbüz, 2008: 1), Yalvaç ve çevresi (Kuter ve Erdoğan, 2016: 117), Isparta-Kovada Gölü (Kervankıran ve Eryılmaz, 2016: 176), Hafik ve Lota gölleri (Akpınar ve Akbulut, 2007:1), Salda Gölü, Burdur Gölü, Yarışlı Gölü (Ongun, Gövdere ve Çiçek, 2016: 82) farklı bilimsel çalışmalarda turistik yönleriyle ele alınmıştır.

Dünyanın gelişmesi ve artan nüfus, düzensiz kentleşmeye, sanayileşmenin kontrolsüz şekilde doğal alanları tahrip etmesine, su kaynaklarının bilinçsiz kullanımına ve turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir niteliğinin azalmasına yol açmıştır

(Scott, Jones ve Konopek, 2007: 570; Ingelmo, 2013: 262-263; Chin vd., 2018: 42-46 vd.). Bununla birlikte evsel atıkların çoğalmasa, su kaynaklarına yapılan müdahaleler, biyolojik çeşitliliği kısıtlayan ve flora-faunayı olumsuz etkileyen birçok unsur ülkemizdeki sulak bölgelerin doğal yapısını tehdit etmektedir. Sulak alanların hastalık yapan, verimsiz ve bataklık olarak görüldüğü dönemler geride kalmış, son zamanlarda değeri anlaşılmaya başlanmıştır (Alaeddinoglu ve Can, 2011: 198; Sülük, Nural ve Tosun, 2013: 11 vd.). Sulak alanların doğal ve sosyal yönleriyle en faydalı örneklerinden biri olan göller ülkelerin ve destinasyonların bilinçlenmeye başlamasıyla birlikte birçok akademik araştırmaya konu olmuştur. Çavuş (2014: 43) çalışmasında Trabzon-Sera Gölü'nü, doğal çekiciliklerini ve korunarak turizm için kullanılabilme olanaklarını ele almıştır. Araştırmacılar gölün değerlerinin dengeli şekilde kullanıldığında turizme önemli katkılar sağlayacağını belirtmiştir. Deniz (2008: 183) çalışmasında Van Gölü ve çevresini topografyası, yerleşimi, doğal koşulları ve turizm olanağı bulunan kıyılarıyla ele aldığı çalışmada gölün özellikle ekoturizm için uygun olduğu, gezi rotaları ve plajlarının turizm için geliştirilebileceği, kampçılık için uygun alanları bulunduğu belirtilmiştir. Dinç ve Öztürk (2013: 118) çalışmalarında Beyşehir Gölü Milli Parkı'nı doğal nitelikleri ile turizm olanaklarına uygunluğu çerçevesinde incelemiştir. Akdeniz ve İç Anadolu arasındaki ilkim geçiş özelliklerinin de etkisiyle bitki ve hayvan türlerindeki çeşitliliği vurgulamıştır. Peyzaj özellikleriyle, su sporlarına uygun kıyılarıyla ve tarih-kültür değerleriyle turizm, rekreasyon ve ekoturizm açısından çekicilik zenginliği vurgulanmıştır. Doğanay (2009: 165) çalışmasında Trabzon-Çakırgöl'ün göl turizmi, yayla turizmi, klimatizm, kamp etkinlikleri, doğa yürüyüşü gibi amaçlarla kullanımını ele aldığı çalışmada bölgenin hem yaz sezonu, hem de kış turizmi için önemli bir değer olduğu belirtilmiştir. Araştırmacılar yazın dinlenme ve kampçılık gibi amaçlarla ziyaret edilebilen gölün kış mevsiminde suyun buz tutan yüzeyinde buz pateni yapılmasına daha uygun olabileceğini açıklamıştır. Kervankıran ve Eryılmaz (2016: 176) çalışmalarında Isparta'nın Kovada Gölü ile milli park niteliğiyle Kızıldağı turistik destinasyon olarak incelemiştir. Çalışmada milli parkından aşırı talep yüzünden sürdürülebilir şekilde korunmadığını, bilinçli bir ziyaret kültürü ile milli parkın ziyaret edilmediğini belirtmiştir. Korkmaz ve Gürbüz (2008: 1) çalışmalarında Akdeniz Bölgesi doğusunda kalan Amik Gölü'nü ekolojisi, sosyo-kültürel çevresi ve turizm olanaklarıyla incelemiştir. Araştırmada bölgenin iklimi, ekosistemi, bölgedeki kültürel ve sosyo-ekonomik koşulların gölün kurutulmasından etkilendiği belirtilmiştir. Bununla birlikte gölün kültürel ekolojisi tanımlanırken gölün balık tutma, hayvan üretimi ve ekoturizm gibi çalışmalara uygun olduğu belirtilmiştir. Meriç ve Bozkurt (2017: 154) çalışmalarında Van Gölü'nün turizm potansiyelini SWOT analizi ile incelemiştir. Araştırmada deniz ve göl gibi su kaynaklarının çevreleri daima eğlenme, dinlenme, doğa ile baş başa keyifli zaman geçirmek için tercih edildiği, bölgede turizmin daha etkin ve başarılı şekilde yapılması için çalışılması gerektiği belirtilmiştir. Özcan (2005: 55) çalışmasında Bolu'nun doğa ve kültür değerlerini anlatarak bölgede turizmin gelişmesi hususunda yapılabilecekleri

ifade etmiştir. Sevindi (2013: 63) çalışmasında Kuyucuk Gölü ve ekosistemini incelemiş, gölün sosyo-ekonomik önemini ele almış ve özellikle kuş gözlemciliği yönüyle değerlendirilebilen bir turizm destinasyonu potansiyeline sahip olduğunu belirtmiştir. Sülük, Nural ve Tosun (2013: 7) çalışmalarında sulak alanların ülke ve bölge ekonomisine katkılarını, doğal ve biyolojik denge içindeki yerini Denizli-Işıklı Gölü bağlamında ele almıştır. Araştırmacılar çalışmada sulak alanlarda ortaya çıkan temel tahribat unsurlarının su kalitesinde değişme, kuralsız avlanan insanlar, suyun ölçsüz ve dengesiz kullanımı, doğal habitatın tahrip edilmesi ve alanların kurutulması olduğunu belirtmiştir.

6.3. GÖL TURİZMİNİN BOLU'DAKİ DURUMU VE UYGULAMALAR

Bolu ili sınırları içerisindeki göller sayesinde eşsiz bir doğal ve ekolojik güzelliğe sahip durumdadır. Abant Gölü, Yedigöller, Sünnet Gölü, Sülüklü Göl, Çubuk Gölü, Karagöl, Yeniçağa Gölü, Gerede Gölü, Gölcük Göleti, Aladağ Göleti, Göynük Çayköy Göleti, Seben Taşlıyayla Göleti, Sarıalan Göleti ve Gököy Baraj Göleti (Bolu Çevre Durum Raporu, 2015: 20) ilin bilinen ve turistik amaçlarla sıkça ziyaret edilen gölleri olarak sayılabilir.

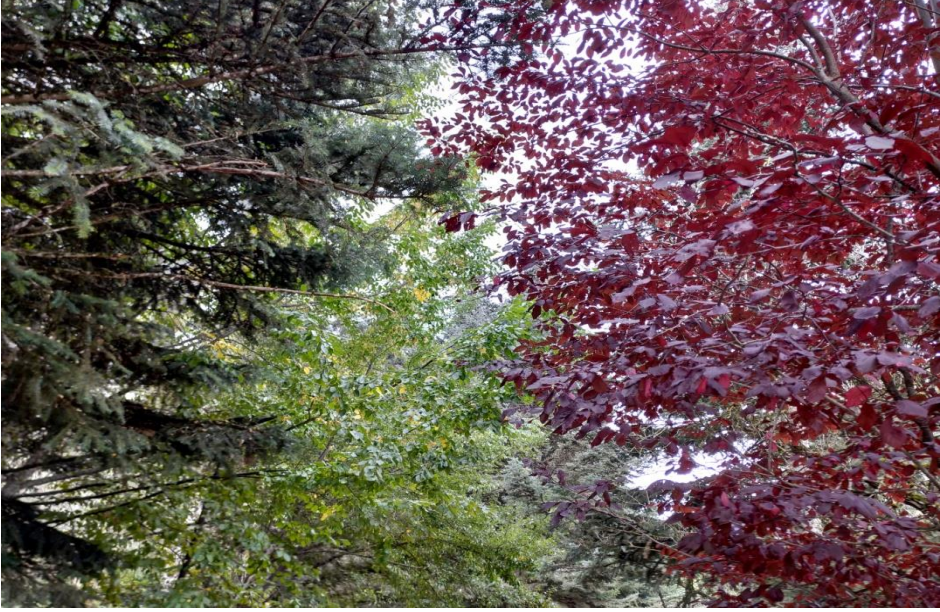
Bolu ilinin doğal turizm olanaklarından en önemlilerinden birisi şehrin 34 kilometre güneybatı yönünde bulunan Abant Gölü'dür. Göl ve çevresi tabiat parkı niteliğindedir. Batı Karadeniz'de yağış ortalamaları ülke ortalamasında ve üzerinde olabildiği için Abant Gölü gerek ağaç ve bitki çeşitliği ile, gerekse de barındırdığı hayvan sayısı ile özgün bir doğal ve turistik kaynaktır. Göl çevresindeki yıldızlı oteller ve göle ilerlenen yol boyunca yolun sağ ve sol tarafında bulunan kaliteli butik otellerde bölgeye gelen turistler konaklama ve yiyecek-içecek gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Göl turizminin Bolu'daki bir diğer merkezi Yedigöller'dir. Bolu'nun 42 kilometre uzağında bulunan ve Milli park niteliğinde bulunan alanda Büyükgöl, Deringöl, Seringöl, Nazlıgöl, Sazlıgöl, İncegöl ve Küçükgöl şeklinde sıralanabilen göllerin bir arada bulunduğu bölge 1965 yılından bu yana milli park olarak korunmaktadır (Bolu İli Stratejik Planı, 2014: 29). Bölgede özgün bitki ve hayvan türleri bulunabilmektedir. Doğanın tüm güzelliğini yansıtan göl ve yeşillik manzarası, şelaleler bulunan çevresi, dinlendirici sakinliği bölgeyi turistler için vazgeçilmez duraklardan birisi haline getirmiştir. Şekil 6.1'de Yedigöller Milli Parkı resimleri gösterilmiştir.

Şekil 6.1. Yedigöller Milli Parkı Resimleri

Bolu'daki göllerden bir diğeri olan Yeniçağa Gölü Bolu'nun Gerede ilçesine 13 kilometrede mesafede bulunmaktadır. Göl doğal manzarası ve dinlenmek için elverişli çevresi ile turizm için elverişli niteliktedir. Sünnet Gölü ise Bolu-Göynük yolundan 5 kilometre uzakta bulunmaktadır. Sünnet Gölü'nde alabalık ve mercan balığı yetiştirilmektedir. Sülük Gölü Mudurnu-Akyazı yolundan 9 kilometre uzaktadır. Göynük'e göre 11 kilometre kuzeyde bulunan Çubuk Gölü, Mudurnu'ya 35 kilometre uzaklıktaki Karagöl özgün göllerdendir. Bolu ili ve çevresindeki bu göller dinlenme, eğlenme, olta balıkçılığı yapma, doğa yürüyüşü gerçekleştirme gibi olanaklara sahip olmakla birlikte zengin flora ve faunaları ile turistlerin keyifle gezebildiği alanlardır (Özcan, 2005: 68-69). Şekil 2'de Gölcük Tabiat Parkı'nda bulunan farklı renklerdeki güzel ağaçlardan örnekler gösterilmiştir.

Bolu ilinin detayları belirtilen gölleri, göletleri ve diğer sulak alanları, turistik ve rekreatif amaçlarla değerlendirilebilen tabiat zenginliği ve ekolojik güzelliği şehre gelen ziyaretçiler için hayranlıkla keşfedilen unsurlardır. İlin göllerinin ve diğer sulak alanlarının turizm faaliyetlerinde yeni yerler görme ve dinlenme amaçlarıyla kullanımı ile birlikte sosyal organizasyonlar, festivaller, su sporları gibi amaçlarla kullanımı doğal güzelliklerinin tanınırlığını ve bilinirliği artıracaktır. Güncel pazarlama yöntemleriyle markalaşma çalışmaları gerçekleştirildiğinde Bolu ili gölleri mevcut durumda ağırladığından çok daha büyük turist kitlelerinin şehre çekilmesini sağlayabilecek kıymetli değerlerdir.

Şekil 6.2. Gölcük Tabiat Parkı Ağaçlarına Örnekler

SONUÇ

Bolu ilinin turizm olanaklarının en önemlilerinden biri gölleri ve sulak alanlarıdır. Abant, Yedigöller, Gölcük, Aladağ Göleti, Seben ve Yeniçağa Gölleri, Sünnet Gölü, Çubuk Gölü gibi eşsiz göller şehrin turistik çekicilikleri arasındadır. Türkiye’de küçük ve büyük yüzlerce göl bulunmaktadır. Bu göllerin toplam yüz ölçümünün 13000 kilometrekare olduğu, yaklaşık bilinen tüm göl çeşitlerinden ülkemizde bulunduğu, ülkemiz yüzölçümünün yüzde 1,6’sını oluşturdukları çalışmalarda (Akpınar ve Akbulut, 2007: 3) belirtilmektedir. Bununla birlikte tüm bu özgün flora ve fauna zenginliği ile doğal ve kültürel kaynakların turizm amacıyla sınırlı düzeyde değerlendirildiğini söylemek mümkündür. Aileler haftasonu çevrelerinde piknik yapmakta ve dinlenmektedir. Çoğu gölümüzün turizmde kullanımını bölge insanının rekreatif kullanımının ötesine geçmemektedir.

Ülkemizde birkaç büyük ve popüler göl dışında diğer göller turizm amacıyla değerlendirilmemektedir. Bolu ilinin çalışmada belirtilen gölleri Abant, Gölcük, Yedigöller gölleri dışında benzer durumda sayılabilecektir. Abant Gölü ve çevresi turizm amacıyla uzun yıllardır başarıyla geliştirilmiştir. Yıldızlı oteller, butik otel işletmeleri ve diğer turistik tesisler bölgenin turizmde önemli pay almasını sağlamaktadır. Benzer şekilde Gölcük ve Yedigöller özellikle sosyal medya ve internet unsurlarında yapılan paylaşımların da etkisiyle tatillerde ve turistik hareketliliklerin arttığı yaz ve kış sezonlarında fazlaca ziyaret edilmektedir. Bu sebeple Bolu ilinde göl turizmi hareketliliklerini artırmak ve bölgenin güzel göllerinin turizm amacıyla doğru ve etkin şekilde kullanımını sağlamak için iki temel politika-

dan söz etmek mümkündür. Öncelikle Bolu ilinde göllere yapılan ziyaretlerin konaklamalı olmayan günübirlik seyahatler olarak gerçekleşmesi ve özellikle tatil zamanlarında belirtilen göllerde yoğunluk yaşanırken hafta içi veya çalışma zamanlarında ziyaretin kapasitenin çok altına düşmesi durumuna odaklanılmalıdır. Bu hususta göllerin uluslararası tur programlarında dahil edilmesi, bölge ülkelerinde doğru ve başarılı tanıtım çalışmaları yapılması tercih edilebilecek seçeneklerdendir. Bununla birlikte ülke içinde genç öğrenci grupları, orta yaşlı çeşitli ortak ilgi alanlarına sahip turistler veya kurumsal firmaların incentive turizm (teşvik turizmi) faaliyetleri şehre çekilerek çalışma zamanlarında göllerin ziyaretleri artırılabilir. İkinci durum ise Bolu ilinde Abant, Gölcük, Yedigöller gölleri dışındaki diğer göllerin turizm amacıyla kullanılmasına odaklanılmalıdır. Sünnet Gölü, Çubuk Gölü, Aladağ Göleti ve diğer eşsiz göllerin turizm amacıyla değerlendirilmesi şehirde turizm faaliyetlerini canlandırarak sektörün kazanımlarını artırabilecektir. Bu amaçla ilgili göllerde çeşitli festivaller ve su yarışı müsabakaları yapılabilir, şehre gelen turistleri belirtilen bölgelerde gezdirmek üzere çeşitli turlar düzenlenebilir veya güncel pazarlama yöntemleri ile söz konusu göller insanlara tanıtılabilir. Bununla birlikte göllerin turizm amaçlı kullanılmasında göllerin bölgesel politikalarda sürdürülebilir niteliğinin de dikkate alınması gerekmektedir. Örneğin, Korkmaz ve Gürbüz (2008: 22)'ye göre Amik Gölü uzun yıllar kuşların, balıkların, turistik işletmelerin ve rehberlerin bulunduğu bir sulak alan olarak kullanılmıştır. Bölgede rekreasyonel faaliyetler yapılmış, gölün canlı ekosistemi çevresindekilere hayat vermiştir. Ardından yapılan kurutulma işlemi ile göl belirtilen doğal, kültürel ve turistik değerini kaybetme durumuyla karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla Bolu ilinin göllerinin her birinin birer doğa harikası olduğunun unutulmaması, turizm amacıyla kullanılmasında ekolojik dengenin göz ardı edilmemesi, çevrelerinin kalkınma için değerlendirilmesinde bu eşsiz sulak alanların gelecek nesillerin de kullanımına uygun şekilde ele alınması önemsenmelidir.

Sonuç olarak Bolu ilinin turizm çekicilikleri göl turizmi faaliyetlerinde başarıyla yer almasını sağlamaktadır. Planlı, etkin ve başarılı geliştirme ve pazarlama süreçleri sonucunda ilin ulusal ve uluslararası göl turizmi pazarından sağladığı gelir artabilecektir. Bolu Turizm İstatistikleri (2020) incelendiğinde ilin gölleri ve doğa turizmi tesisleri ile birlikte mevcut olanakları çerçevesinde turizm hareketliliklerinde turistler tarafından tercih edildiği görülmektedir. Bununla birlikte gerçekleşen turizm aktivitelerinin belirli mevsim ve sezonda yoğunlaştığı, tatil günlerinde turistik çekiciliklerinin kapasitesinin sınırlarında ziyaretçi ağırlıklı olarak diğer günlerde olağanüstü düzeyde sakin olduğu, bu sebeple çalışmaların bu kaynaklarının etkin kullanılmasına odaklanması gerektiğini söylemek mümkündür. Bolu ili göl turizmi faaliyetleri için sayılmakta zorlanılacak kadar farklı ve fazla değere sahip özgün bir şehirdir. Doğası, ekosistemi, flora ve faunası, diğer sulak alanları, tarihi ve kültürü ile birçok turistik değere sahip olan şehirde turizm süreçlerinin gelişmesi ilin kendine özgü koşulları dikkate alınarak planlandığında ve yönetildiğinde Bolu ilinin ülke turizmindeki gelecek on yıllarda çok daha fazla

dikkat çekeceğini öngörmek mümkündür. Dolayısıyla sürekli güncel çalışmalar ve araştırmalarla şehrin turizm imkanlarının değerlendirilmesi sağlanacak fayda ve kazanımları artıracaktır.

KAYNAKÇA

- Akpınar, E. ve Akbulut, G. (2007). Hafik Gölü ve Yakın Çevresinin Turizm Olanakları, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 1, 1-24.
- Alaeddinoglu, F. and Can, A. S. (2011). Identification And Classification of Nature-Based Tourism Resources: Western Lake Van Basin, Turkey, *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 19, 198-207.
- Belotti, S. (2019). "Sharing" Tourism As An Opportunity For Territorial Regeneration: The Case Of Iseo Lake, Italy, *Hungarian Geographical Bulletin*, 68 (1), 79-91.
- Bolu İli 2014 Yılı Çevre Durum Raporu (2015). T.C. Bolu Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Bolu.
- Bolu İli Stratejik Planı 2015-2019 Dönemi (2014). Bolu Belediye Başkanlığı, Bolu.
- Bolu İli Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı 2016-2019, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.
- Bolu Turizm İstatistikleri (2020). <https://bolu.ktb.gov.tr/TR-70010/istatistikler.html> (Erişim: 24.10.2020).
- Chin, N., Byun, K., Hamlet, A. F. and Cherkauer, K. A. (2018). Assessing Potential Winter Weather Response To Climate Change And Implications For Tourism in The US Great Lakes And Midwest, *Journal Of Hydrology: Regional Studies*, 19, 42-56.
- Çavuş, A. (2014). Trabzon'da Doğa Turizmi Açısından Değerlendirilmesi Gereken Turistik Bir Alan: Sera Gölü, *Türk Coğrafya Dergisi*, (63), 43-50.
- Deniz, O. (2008). Van Gölü Güney Kıyılarının Ekoturizm (Mavi Tur) Amaçlı Değerlendirme Olanakları, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13 (20), 183-194.
- Dinç, A. ve Öztürk, R. (2013). Beyşehir Gölü Milli Parkı'nın Ekoloji ve Turizm Bakımından Araştırılması, *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 6 (1): 118-123.
- Doğanay, S. (2009). Koruma-Kullanma Dengesi Açısından Cami Boğazı Yaylası ve Çakırgöl Çevresinin Turistik Potansiyeline Coğrafi Bir Yaklaşım, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14 (22), 165-186.
- Elmas, B., Akkuş, Ç., & Cengiz, G. (2013). Erzurum İli Temel Ve Destekleyici Turistik Ürün Çeşitlerinin Değerlendirilmesi, *Laü Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 84-109.
- Emekli, G. (2015). Dağlar, Dağcılık ve Turizm, *Coğrafyada Yeni Yaklaşımlar*, 205-217.
- Ercoskun, Y. Ö. (2005), Sürdürülebilir Turizm Planlamasında Suyun Rolü: Burdur Gölü, *I. Burdur Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 600-607.
- Ingelmo, I. A. (2013). Design And Development of A Sustainable Tourism Indicator Based On Human Activities Analysis in Inle Lake, Myanmar, *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 103, 262-272.

- Kervankıran, İ. ve Eryılmaz, A. G. (2016). Milli Parkların Turizm ve Rekreasyonel Faaliyetlerde Sürdürülebilir Kullanımı: Isparta İli Örneği, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39, 151-182.
- Korkmaz, H. ve Gürbüz, M. (2008). Amik Gölü'nün Kültürel Ekolojisi, *Marmara Coğrafya Dergisi Sayı: 17, Ocak*, 1-26.
- Kuter, N. ve Erdoğan, E. (2006). Yalvaç, Pisidia Antiocheia Antik Kenti ve Çevresinin Peyzaj Özellikleri ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 7(1), 111-123.
- Little, J. I. (2009). Scenic Tourism on The Northeastern Borderland: Lake Memphremagog's Steamboat Excursions And Resort Hotels, 1850-1900, *Journal of Historical Geography*, 35(4), 716-742.
- Lozanski, K. and Baumgartner, K. (2020). Local Gastronomy, Transnational Labour: Farm-To-Table Tourism And Migrant Agricultural Workers in Niagara-On-The-Lake, Canada, *Tourism Geographies*, 1-23.
- Meriç, S., & Bozkurt, Ö. (2017). Van Gölü'nün Rekreasyonel Turizm Potansiyelinin Swot Analizi İle Değerlendirilmesi, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (Uksad)*, 3 (1), 154-167.
- Ongun, U., Gövdere, B. ve Çiçek, U. (2016). Yeşilova'nın Kırsal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi İle Değerlendirilmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(16), 75-88.
- Özcan, E. (2005). Bolu İlinde Turizmi Etkileyen Faktörler İle Doğal, Tarihi ve Kültürel Turizm Değerleri, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 55-75.
- Özgen, N. (2010). Doğu Anadolu Bölgesi'nin Doğal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Planlamaya Yönelik Öneriler, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt: 7 Sayı: 2, 1407-1438.
- Öztaş, K. ve Karabulut, T. (2007). Turistik Destinasyon Oluşturma Potansiyeli Açısından Göller Yöresinin Önemi, *Selçuk Üniversitesi İ. İ. B. F. Dergisi*, Sayı: 12, 128-137.
- Scott, D., Jones, B. and Konopek, J. (2007). Implications of Climate And Environmental Change For Nature-Based Tourism in The Canadian Rocky Mountains: A Case Study of Waterton Lakes National Park, *Tourism Management*, 28 (2), 570-579.
- Sevindi, C. (2013). Ekoturizm ve Kuş Gözlemciliği Açısından Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti (Arpaçay-Kars), *Türk Coğrafya Dergisi*, (61), 63-76.
- Sülük, K., Nural, S. ve Tosun, İ. (2013). Sulak Alanlarda Halkın Çevre Bilincinin Değerlendirilmesi: Işıklı Gölü Örneği, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 1 (1), 7-11.
- Xu, S., Liu, Y., Qian, Y. and Wang, Q. (2017). The Significance of The West Lake Pattern And Its Heuristic Implications For Creating China's Heritage Tourism Economics, *Tourism Management*, 58, 286-292.
- Zilio, M. I., Alfonso, M. B., Ferrelli, F., Perillo, G. M. and Piccolo, M. C. (2017). Ecosystem Services Provision, Tourism And Climate Variability in Shallow Lakes: The Case of La Salada, Buenos Aires, Argentina, *Tourism Management*, 62, 208-217.